

ת"פ 6289/12/16 - מדינת ישראל נגד משה בן דוד חברה לבניה בע"מ, ח"פ, משה בן דוד,

בית דין אזורי לעבודה בחיפה

ת"פ 6289-12-16 ישראל נ' משה בן דוד חברה לבניה בע"מ ואח'
בפני כבוד השופטת דניה דרורי

בעניין: מדינת ישראל ע"י ב"כ עו"ד אסף תומר

המאשימה

נגד

1. משה בן דוד חברה לבניה בע"מ, ח"פ
2. משה בן דוד, ע"י ב"כ עו"ד ג. רובין

הנאשמים

הכרעת דין

1. כנגד הנאשמים הוגש כתב אישום המייחס להם שלוש עבירות מכוח חוק ארגון הפיקוח על העבודה, תשי"ד-1954 (להלן- **החוק**) והתקנות על-פיו, והן:
 - א. אי מסירת מידע עדכני לעובדים בדבר הסיכונים במקום ובפרט בדבר הסיכונים הקיימים בתחנת העבודה בה מועסקים, עבירה על הוראות תקנה 2 לתקנות ארגון הפיקוח על העבודה (מסירת מידע והדרכת עובדים) התשנ"ט-1999 (להלן- **תקנות הדרכת עובדים**).
 - ב. אי ניהול פנקס הדרכה, בניגוד להוראות תקנה 6 לתקנות הדרכת עובדים.
 - ג. אי מתן הדרכה לעובד במקום העבודה כאמור בתקנה 10(א) לתקנות הדרכת עובדים.
2. בפתח הכרעת הדין אציין כי החלטתי לזכות את הנאשמים מהעבירה הנוגעת לאי מסירת מידע בדבר סיכונים, עבירה לפי תקנה 2 הדרכת עובדים.
3. על פי עובדות כתב האישום הנאשמת 1, חברה בע"מ העוסקת בביצוע עבודות בניה (להלן - **הנאשמת**), ביצעה בזמנים הרלוונטיים לכתב האישום בניה של בניין לשדרוג לפי תמ"א 38 ברחוב איינשטיין 96 בחיפה (להלן- **האתר** או **אתר הבנייה**).

הנאשם 2, מר משה בן דוד (להלן- **הנאשם**), היה בזמנים הרלוונטיים לכתב האישום הבעלים והמנהל הרשום של הנאשמת.

בזמנים הרלוונטיים לכתב האישום, מר מזאריב עדנאן ת"ז 040749467, עבד כפועל אצל הנאשמת באתר הבנייה (להלן- **העובד/ הנפגע**).

ביום 28.10.14 או סמוך לכך, עת שהה העובד בקומת הקרקע באתר הבנייה, נפל חפץ על ראשו וגרם לו לשברים בגולגולת. העובד פונה לבית החולים כשהוא מחוסר הכרה (להלן- **התאונה**).

ביום 30.10.14 או בסמוך לכך הגיעו מפקחי עבודה ממינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית במשרד הכלכלה לאתר הבנייה לצורך בירור מקרה התאונה ולחקירתה.

4. בתשובתם לכתב האישום (פרו: 1; ש: 18 - 32), הודו הנאשמים כי בזמנים הרלוונטיים לכתב האישום ביצעה הנאשמת עבודות בניה באתר הבניה.

הנאשמים טענו כי הנאשמת ביצעה בזמנים הרלוונטיים עבודות גמר בקומת הקרקע באתר, כי לא היתה הגורם היחיד שביצע עבודות באתר, וכי במקום עבד קבלן נוסף (קבלן שלד בשם ברבור), שפרטיו ידועים למאשימה.

הנאשמים הודו עוד כי בזמנים הרלוונטיים לכתב האישום, היה הנאשם המנהל הרשום ומי שהפעיל את הנאשמת, וכי העובד הנפגע, מר מזאריב עדנאן, הועסק על ידי הנאשמת באתר הבנייה.

הנאשמים לא חלקו על עצם קרות התאונה בהתאם לעובדות כאמור בכתב האישום, אך חלקו על סוג הפגיעה שנגרמה לעובד.

הנאשמים כפרו בביצוע העבירות המיוחסות אליהם.

העדויות

5. מטעם המאשימה העידו העדים הבאים: (א) מר וליד מנסור (להלן - **ווליד**), מי ששימש בתקופה הרלוונטית כמפקח וראש צוות חקירות במינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית, משרד הכלכלה; (ב) מר ופא מנסור (להלן- **וופא**), מי ששימש בתקופה הרלוונטית כמפקח במינהל הבטיחות והבריאות התעסוקתית במשרד הכלכלה; (ג) מר עדנאן מזאריב - העובד הנפגע בתאונה; (ד) מר גזאלין מוחמד, עובד בנאשמת; (ה) מר גזאלין באסם, עובד בנאשמת; (ו) מר ארן סלמן, עובד בנאשמת; (ז) גב' זהבה יסמעני, שוטרת במשטרת ישראל.

6. מטעם הנאשמים העיד הנאשם בעצמו.

טענה מקדמית - אכיפה בררנית

7. בסיכומים מטעמם העלו הנאשמים טענה בדבר אכיפה בדרנית. טענה מסוג זה היא אחד מביטוייה של טענת ה"הגנה מן הצדק", המעוגנת בהוראת סעיף 149(10) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982.

הנאשמים טענו כי יש באי חקירת נסיבות התאונה שהיוותה רקע להגשת כתב האישום נגדם, ואשר במהלכה נפגע עובד בראשו, כמו גם בהתמקדות כתב האישום בעבירות "שוליות וקלות" שניתן היה לפעול בנוגע אליהם באמצעות נקיטת הליכים מינהליים, משום אכיפה בדרנית המצדיקה את ביטול כתב האישום.

בבג"ץ 6396/96 סימונה זקין נ' ראש-עיריית באר-שבע, נג(3) 289 (1999), נקבע:

"אכיפה בדרנית (ובאנגלית selective enforcement) אינה היפוך של אכיפה מלאה. לעיתים קרובות אין אכיפה מלאה ומבחינה מעשית אף לא יכולה להיות אכיפה מלאה, של חוק או תקנות. אכיפה חלקית אינה בהכרח אכיפה פסולה. כך גם אכיפה מדגמית, שהרי המדינה אינה יכולה להקצות אלא משאבים מוגבלים לאכיפת החוק....רק טבעי וראוי הדבר שהמדינה ורשויות אחרות יקבעו לעצמן מדיניות, ובמידת הצורך והאפשר גם הנחיות כתובות, שיקבעו סדר עדיפות לאכיפת החוק. אכן, מדיניות או הנחיות כאלה צריכות לעמוד במבחנים המקובלים לגבי כל החלטה מינהלית כגון מבחנים של מטרה כשרה, שיקולים ענייניים, סבירות ועוד. אולם, אם הן עומדות במבחנים אלה, אכיפת החוק על פי מדיניות או הנחיות כאלה אינה אכיפה פסולה. אכיפה כזאת, אף שהיא אכיפה חלקית, אינה אכיפה בדרנית.

אולם אפשר שאכיפה חלקית תהיה אכיפה בדרנית ובשל כך גם תהיה אכיפה פסולה. מהי אכיפה כזו?

...אפשר לומר לצורך עתירה זאת, כי אכיפה בדרנית היא אכיפה הפוגעת בשוויון במובן זה שהיא מבדילה לצורך אכיפה בין בני אדם דומים או בין מצבים דומים לשם השגת מטרה פסולה, או על יסוד שיקול זר או מתוך שרירות גרידא. דוגמא מובהקת לאכיפה בדרנית היא, בדרך כלל, החלטה לאכוף חוק כנגד פלוני, ולא לאכוף את החוק כנגד פלמוני, על בסיס שיקולים של דת, לאום או מין, או מתוך יחס של עוינות אישית או יריבות פוליטית כנגד פלוני. די בכך ששיקול כזה, גם אם אינו שיקול יחיד, הוא השיקול המכריע (דומיננטי) בקבלת החלטה לאכוף את החוק. אכיפה כזו נוגדת באופן חריף את העיקרון של שוויון בפני החוק במובן הבסיסי של עיקרון זה".

דברים דומים עולים גם מפסק-הדין בבע"פ 4855/02 מדינת ישראל נ' ד"ר איתמר בורוביץ, נט(6) 776 (2005) (להלן - עניין בורוביץ') בו נקבע:

"נמצא כי ההכרעה בשאלה, אם העמדתם לדין של חלק מן המעורבים בביצוע עבירה הינה בבחינת אכיפה חלקית מותרת או שמא בבחינת אכיפה בדרנית פסולה, תהא לרוב תלויה בבירור השאלה אם הרשות הבחינה בין המעורבים על יסוד שיקולים ענייניים או שמא פעלה לשם השגת מטרה פסולה, או על יסוד שיקול זר או מתוך שרירות גרידא'...

... כאשר הסיבה להפליה נעוצה בהתנהגות מכוונת וזדונית של הרשות, דבר קיומה של פגיעה חריפה בתחושת הצדק וההגינות הוא לכאורה גלוי וברור, בעוד שדבר קיומה של פגיעה כזאת הוא פחות מובן מאליו מקום שהרשות פעלה בתום לב".

בעניין בורוביץ' נקבע עוד (בעמ' 807) כי "ביטולו של הליך פלילי מטעמי הגנה מן הצדק מהווה ... מהלך קיצוני שבית המשפט אינו נזקק לו אלא במקרים חריגים ביותר. בדרך כלל יידרש הנאשם להראות, שהתקיים קשר סיבתי בין התנהגותו הנפסדת של הרשויות לבין הפגיעה בזכויותיו...". כן נקבע שם כי דוקטרינת ההגנה מן הצדק עשויה לחול גם מקום בו בית המשפט שוכנע כי ההחלטה להגיש כתב אישום חרגה ממתחם הסבירות. במקרה מעין זה, בחינת סבירות שיקול הדעת "עשויה להקיף גם את השאלה אם בנסיבות העניין הנתון יש בהגשת כתב-האישום כדי לפגוע באופן חריף בתחושת הצדק וההגינות. לכאורה הרי זה מבחן רחב וגמיש. אין תימה - ואפשר שדווקא משום כך - הפעלתו הלכה למעשה, היאה למקרים יוצאי-דופן, מחייבת זהירות רבה" (שם, בעמ' 808; לעניין ביטול ההליך הפלילי בשל הגנה מן הצדק בפסיקת בית הדין הארצי לעבודה בע"פ (ארצי) 14/07 מדינת ישראל - הום סנטרס ואח'; (22.11.2007) ובע"פ (ארצי) 43/10 אלוניאל בע"מ נ' מדינת ישראל (24.1.2013).

8. בנסיבות המקרה כאן, מצטיירת תמונה לפיה לא בוצעה חקירה מקיפה בכל הנוגע לכלל נסיבות אירוע התאונה מיום 28.10.14.

מהראיות עולה, וכפי שהנאשמת עצמה מודה, כי ביום אירוע התאונה נושא כתב האישום, הועסק העובד על ידי הנאשמת בביצוע עבודות בקומת הקרקע באתר הבנייה.

הנאשם העיד (פרו: 49; ש: 5-24) כי באתר הבנייה עבדו ביום האירוע בנוסף לעובדי הנאשמת ובהם הנפגע, מספר קבלני משנה לביצוע עבודות חשמל, אינסטלציה צבע ועוד, וביניהם קבלן משנה לביצוע עבודות שלד בשם ברבור.

כאמור בהודעה בדבר פעולת בניה מיום 23.3.14 (ת/8) הנאשמת דיווחה כי מנהל העבודה שמונה במקום מטעמה בהתאם לתקנות 2 ו-3 לתקנות הבטיחות בעבודה ועבודות בניה, התשמ"ח - 1988 הוא מר מועין ברבור.

במסגרת החקירה מסרה הנאשמת הסכם שנערך ביום 8.9.13 בינה לבין ריאד ברבור בע"מ (להלן - **קבלן המשנה**) לביצוע עבודות הקמת שלד באתר (ההסכם - **ת/10**). בהסכם ת/10 צוינה התחייבות קבלן המשנה למנות מנהל עבודה, לדווח על מינוי למשרד העבודה בהתאם לדין ולנקוט בכל הצעדים הנדרשים "**לפי חוקי הבטיחות ודרישות משרד העבודה**".

ביום התאונה, 28.10.14, שלחה הנאשמת באמצעות פקס למשרד הכלכלה הודעה בדבר תאונת עבודה באתר (**נ/1**). בהודעה נ/1 צוין כי בסמוך לשעה 10:20 אירעה תאונת עבודה באתר, כי העובדים ראו עובד "**שוכב מעולף מתחת לפיגום**" וכי "**כנראה נפלה אבן או מוט ברזל על ראשו של העובד**". על נ/1 מופיע חתימת הנאשמת.

בטופס דיווח על תאונת עבודה (נ/2) שהתקבל במשרד הכלכלה ביום 15.11.14 דווח כי ביום 28.10.14 בשעה 10:30 אירעה תאונה. באשר לתיאור נסיבות התאונה צוין בטופס הדיווח נ/2 "העובד היה עובד מוציא מילוי מרצפה אחר כך העובדים ראו אותו נופל על הרצפה כנראה היה איזו סחרחורות ואיבוד הכרה, הזמינו אמבולנס על המקום". במקום המיועד לרישום הגורם המדווח צוין "מועין", ת"ז 066695529 ולגבי תפקידו של הגורם המדווח צוין "מנהל". כפרטי המעסיק צוין בטופס נ/2 "ריאד ברבור" מרח' מראח אלג'ולאני 11 בכפר יפיע. באשר לפרטי העובד הנפגע צוין בטופס נ/2 "הפרטים של הנפגע אצל המעסיק שלו בן דוד משה בע"מ ואני מנהל על השלד בלבד".

המפקח ווליד הסביר בעדותו כי לא בוצעה חקירה לעניין נסיבות קרות התאונה בשל מחסור בכח אדם. על-פי עדותו, על מנת להגיע לכלל ממצאים וראיות בחקירת תאונת עבודה באתר בניה יש צורך בביצוע פעולות חקירה מיידיות בסמוך לאחר קרות התאונה (פרו: 6; ש: 22-30).

המפקח וופא אישר כי אכן התקבל דיווח על קרות התאונה כבר ביום האירוע, 28.1.14 (הדיווח נ/1), אלא שהדיווח נ/1 מטעם הנאשמת לא הוגש בטופס המתאים לצורך דיווח על תאונת עבודה, ובשל סיבה זו המסמך נ/1 לא הגיע לידי באותו מועד (פרו: 19; ש: 6-15 ופר: 20; ש: 2 - 16). כאמור, טופס הדיווח על תאונת עבודה (נ/2) התקבל רק ביום 15.11.14.

מדו"ח בירור תאונת עבודה והודעה על תאונת עבודה (ת/12) עולה כי וופא הגיע לאתר הבניה ביום 30.10.14, יום לאחר שהתקבלה הודעה ממשטרת ישראל בנוגע לאירוע, ובאתר הבניה לא פגש בעובדים. עוד עולה מת/12 כי וופא יצר קשר עם מנהל העבודה מועין ברבור, וכי זה מסר הודעה במסגרת נ/2 - הודעה שהוגדרה על ידי וופא ככוזבת (בה צוין כי מדובר בנפילה לאחר איבוד הכרה או סחרחורת, מבלי שצוין כי נפל חפץ על ראשו של העובד הנפגע).

וופא העיד כי הגיע לאתר על מנת לברר את נסיבות התאונה אך במועד הגעתו לאתר לא היו ממצאים או סימנים שהיו דרושים לשם העמקת החקירה, כדוגמת כתמי דם, שכן איזור הפגיעה לא גודר (פרו: 25; ש: 7-13 וכן בפרו: 26; ש: 25 - 29).

בדו"ח הביקור באתר (ת/11) צוין וופא כ- 20 ליקויי בטיחות או רישום שמצא באתר בביקורו מיום 30.10.14. וופא העיד (פרו: 22; ש: 1 - 9 וכן בש: 26 - 32) כי המליץ כי תבוצע חקירה של מנהל העבודה מועין ברבור, אך לא ידע אם זה נחקר לבסוף.

9. אכן, הדעת נותנת כי מי שדווח כמנהל העבודה באתר, ומי שמילא את טופס הדיווח על תאונת עבודה נ/2, בפרט כשבטופס הוצגה גרסה שהוגדרה על-ידי וופא ככוזבת - יחקר. ייתכן שמחקירה שכזו, לו היתה מבוצעת, ניתן היה להתחקות אחר הגורם לתאונה ולפגיעה בעובד. לא ניתן לשלול כי לו היו גורמי האכיפה ממצים את החקירה היה הדבר מוליד חשדות, ואולי אף כתבי אישום, בגין עבירות חמורות יותר מהעבירות נושא כתב האישום, או כנגד גורמים נוספים.

יחד עם זאת, לא מצאנו כי יש באמור כדי להצדיק את ביטול כתב האישום. גרסת עדי המאשימה לפיה אי מיצוי

חקירת נסיבות התאונה נבעה בין השאר ממחסור בכח אדם ומכך שהדיווח מיום התאונה הוגש שלא באמצעות הטופס המתאים - לא נסתרה. מכאן, שהנאשמים לא הראו כי התנהלות המאשימה שהולידה כתב אישום בנוגע לעבירות שהמאשימים מגדירים כ"שוליות" או "קלות" הונעה משיקולים פסולים, ולא נסתרה חזקת תקינות המעשה המינהלי. נזכיר כי על המבקש לסתור חזקה זו בטענה של אכיפה בררנית מוטל הנטל לעשות כן (עפא (ארצי) 16393-12-13 מדינת ישראל **משרד הכלכלה - אלירן דואב** (9.9.15), בפסקאות 37-38 וההפניות שם).

לכך נוסיף, כי גם לו היה בביצוע חקירה ממצה כדי להוליד כתב אישום כנגד גורמים נוספים או בגין עבירות אחרות או נוספות, לא היה באמור בהכרח כדי לפטור את הנאשמים מאחריות לפי תקנות הדרכת עובדים - העבירות נושא כתב האישום, והדבר אף לא נטען.

כן לא מצאתי כי יש באי מיצוי פעולות החקירה, לרבות באי חקירת מנהל העבודה, כדי לפגוע בהגנת הנאשמים ובזכותם להליך הוגן ביחס לעבירות המיוחסות להם בכתב האישום. מדובר באכיפה חלקית מותרת שאין בה כדי להצדיק את ביטול כתב האישום.

מעבר לנדרש יצוין כי גם אכיפה בררנית, ככל שנקבע כי זו אכן מתקיימת בנסיבות מקרה פלוני, לא חייבת להוביל לביטול האישום, והדבר יכול למצוא ביטוי בשלב גזירת העונש (ע"פ 7621/14 **גוטסדינר נ' מדינת ישראל**, פס' 48 ו- 55 לחוות דעתה של השופטת ברק-ארז (1.3.2017)).

אי ניהול פנקס הדרכה; העסקת עובדים באתר הבנייה ללא מתן הדרכה; ואי מסירת מידע בכתב לעובדים על הסיכונים הכרוכים בעובדות בניה באתר;

10. כמפורט לעיל, לנאשמים מיוחסות שלוש עבירות מכוח חוק ארגון הפיקוח על העבודה התשי"ד-1954 והתקנות על-פיו.

אין מחלוקת כי בזמנים הרלוונטיים לכתב האישום היתה הנאשמת המעסיקה של העובד הנפגע. כן אין מחלוקת כי בזמנים רלוונטיים לכתב האישום היתה הנאשמת היזמית של פעולות הבניה והמבצעת של עבודות הגמר באתר הבניה.

11. "**מחזיק במקום העבודה**" מוגדר בתקנה 1 לתקנות הדרכת עובדים כ"**כל אחד מאלה:**

- (1) **המעביד;**
- (2) **במפעל - הבעל או התופש כמפורט בסעיפים 219 עד 221 לפקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש), תש"ל - 1970;**
- (3) **בעל מקום העבודה;**
- (4) **המנהל בפועל את מקום העבודה;**
- (5) **מי שבהשגחתו או בפיקוחו פועל מקום העבודה;**
- (6) **המנהל בפועל של תאגיד, אם במפעל מצוי בבעלות תאגיד;**

בסיכומים מטעמה הנאשמת אינה חולקת על עבודת היותה "מחזיק במקום העבודה" כהגדרת מונח זה בתקנה 1 לתקנות הדרכת עובדים.

מכאן, שמעצם הגדרתה כמחזיקה במקום העבודה חלות עליה הוראות תקנות הדרכת עובדים לרבות ניהול פנקס הדרכות והדרכת עובדים מכוח תקנות 2, 6, ו 10 לתקנות הדרכת עובדים - הן התקנות נושא האישומים.

בתשובתם לכתב האישום העלו הנאשמים טענה לפיה הנאשמת לא היתה מבצעת הבניה היחידה באתר. על טענה לא חזרו הנאשמים בסיכומים מטעמם, ומשכך אין לדון בה. מכל מקום, אין בטענה זו כדי להחריג את הנאשמת מהגדרתה כמחזיקה במקום העבודה, ודי לעניין זה כי היא היתה המעסיקה של העובד הנפגע.

12. אקדים אחרית לראשית ואציין כי לאחר ששקלתי את כלל הראיות והעדויות אשר הוגשו מטעם הצדדים, מצאתי כי יש לזכות את הנאשמים מהעבירה של אי מסירת מידע עדכני לעובדים, עבירה על תקנה 2 לתקנות הדרכת עובדים ולהרשיע את הנאשמים בעבירות של אי מתן הדרכה לעובד ואי ניהול פנקס הדרכה עבירות על תקנות 6 ו 10(א) לתקנות הדרכת עובדים.

אי מסירת מידע עדכני לעובד

13. חובתו של מחזיק במקום עבודה למסור לעובדיו מידע עדכני בדבר הסיכונים הכרוכים בעבודתם מוסדרת בתקנה 2 לתקנות הקובעת כך:

"מחזיק במקום עבודה ימסור לעובד במקום העבודה מידע עדכני בדבר הסיכונים במקום, ובפרט בדבר הסיכונים הקיימים בתחנת העבודה שבה מועסק העובד, וכן ימסור לו הוראות עדכניות לשימוש, להפעלה ולתחזוקה בטוחים של ציוד, של חומר ושל תהליכי עבודה במקום".

לא עלה בידי המאשימה להוכיח את התקיימותם של יסודות העבירה הנוגעת למסירת מידע עדכני.

בצד החובה למסור מידע עדכני בדבר סיכונים בתחנת העבודה מטילות תקנות ההדרכה על מחזיק במקום העבודה חובת מסירת תמצית מידע בכתב אודות הסיכונים (תקנה 7). בענייננו - כתב האישום אינו מייחס לנאשמים עבירה לפי תקנה 7.

בהודעת עד המאשימה באסם גזאלין למשטרת ישראל מיום האירוע (ת/17) עולה כי על-פי גרסתו בבוקר התאונה עבד יחד עם העובד הנפגע, שהוא קרוב משפחתו. באסם תאר בהודעתו (ש/ 11-12 להודעה ת/17) כי לא זכו לעדכון או מידע נוגע לנהלי הבטיחות.

הודעתו של באסם עולה בקנה אחד עם הודעתו של העד ארן סלמן (מי ששימש כמנהל פרויקטים אצל הנאשמת, וקרוב משפחתו של הנאשם) לפיה לא הועברו לעובדים תדריכי בטיחות בבוקר התאונה וכי **"כל בוקר אין תדריך בטיחות, אנחנו לא מעבירים תדריך בטיחות. יש שיחות חולין בבוקר"** (ש: 41-42 להודעה ת/18).

מהעדויות כמפורט לעיל ניתן להסיק כי לעובד הנפגע ולחברו לא הועבר תדריך בטיחות עדכני בדבר הסיכונים בבוקר יום התאונה. יחד עם זאת, המאשימה לא הביאה כל ראיות בשאלה אם ביום אירוע התאונה נמצאו בתחנת העבודה שבה הועסקו העובד הנפגע או חברו באסם סיכונים לגביהם נדרשו הנאשמים למסור מידע עדכני לעובדים, לגביהם יש למסור "מידע עדכני".

כמפורט לעיל, נסיבות אירוע התאונה לא נחקרו עד תום ולא נאספו או הוצגו ראיות בנוגע לסיכונים העדכניים בתחנת העבודה ביום אירוע התאונה. מעדותו של העובד הנפגע בפנינו עולה כי בזמן אירוע התאונה ביצע עבודות מילוי עפר - משימה אותה ביצעה במהלך שלושה שבועות שקדמו לתאונה (פרו: 31; ש: 5 - 10). לא הובאו ראיות כי במהלך תקופה זו נוצרו סיכונים עדכניים אשר לגביהם חלה חובה לעדכן את העובד. לא די בכך כי בפועל העובד נפגע והתממש סיכון כלשהו כדי לקבוע כי היה צורך במסירת מידע עדכני אודות סיכונים בתחנת העבודה, שכן בהיעדר חקירה וממצאים של נסיבות קרות התאונה - לא ניתן לקבוע אם הסיכון התממש בתחנת העבודה של העובד.

14. על יסוד האמור לעיל, אני קובעת כי לא הוכחו כל היסודות הנוגעים עבירה זו, ואני מורה על זיכוי הנאשמים מהעבירה הנוגעת לאי מסירת מידע עדכני לעובדים לפי תקנה 2 לתקנות הדרכת עובדים.

אי ניהול פנקס הדרכה ואי מתן הדרכה לעובד

15. בתקנה 6 לתקנות הדרכת עובדים נקבעה החובה לניהול פנקס הדרכה באופן הבא:

"6. מחזיק במקום עבודה ינהל פנקס הדרכה בו ירשום את אלה:

(1) שמות העובדים שהשתתפו בהדרכה;

(2) מועדי מתן ההדרכה;

(3) סוג ההדרכה;

(4) נושא ההדרכה;

(5) שם המדריך;

(6) כשירותו ותפקידו של המדריך."

תקנה 10(א) לתקנות הדרכת עובדים אוסרת על העסקת עובד ללא שעבר הדרכה בהתאם לתקנות בקובעה כך:

"10. (א) לא יועסק עובד במקום עבודה, אלא אם כן ניתנה לו הדרכה כאמור

בתקנות אלה וסופקו לו אמצעי המיגון הנדרשים.

(ב) "...

המונח "הדרכה" מוגדר בסעיף 3 (א) לתקנות הדרכת עובדים וזאת כלהלן:

"3. (א) מחזיק במקום עבודה יקיים הדרכה בדבר מניעת סיכונים והגנה מפניהם (להלן - הדרכה), באמצעות בעל מקצוע מתאים ויוודא שכל עובד הבין את

**הסיכונים והוא בקי דיו בנושאי ההדרכה, בהתאם לתפקידו ולסיכונים שלהם
הוא חשוף; מחזיק במקום עבודה יחזור ויקיים הדרכה כאמור, בהתאם
לצורכי העבודה ולפחות אחת לשנה.**

באשר לעבירה הנוגעת לאי מתן הדרכה לעובד (עבירה על תקנה 10(א) לתקנות ההדרכה),
עמדה המאשימה בנטל להראות כי החובה לא קוימה.

הנאשם מסר למפקח ווליד בהודעה מיום 1.4.15 (ת/3) כי בתקופה בה אירעה התאונה לא הועברו לעובדים
באתר הנחיות בטיחות בכתב, אך הנחיות שכאלה היו לפני התאונה וגם בעקבותיה, וכי יש בידיו פנקס הדרכה
המלמד על ביצוע הדרכה במועד שלאחר התאונה. לגבי פנקס הדרכה המלמד על ביצוע הדרכות במועדים
שקדמו לתאונה תאר הנאשם כי יוכל לחפש ולמסור הודעה מתאימה (ש: 36 - 43 לת/3). בניגוד לאמור
בהודעה, לא הוצג למאשימה וגם לא במהלך ניהול הליך זה כל מסמך שיש בו כדי להעיד על ביצוע הדרכת
בטיחות או ניהול פנקס בטיחות באתר בתקופה שקדמה לתאונה, ופנקס ההדרכה היחיד שהוצג הוא זה מחודש
12/14, כחודשיים לאחר אירוע התאונה.

הנאשמים לא הציגו פנקסי הדרכה רלוונטיים למועד אירוע התאונה, ולא חלקו בסיכומיהם על העובדה כי פנקס
ההדרכה שהוצג על ידם לחוקר משרד הכלכלה רלוונטי להדרכה שבוצעה לאחר מועד התאונה ובחודש 12/14
. חרף העובדה כי ניתנה לנאשמים ההזדמנות להציג פנקס הדרכה, ככל שזה קיים, בגין התקופה שקדמה
לתאונה - לא עלה בידי הנאשמים להציג מסמך שכזה (פנקס ההדרכה מחודש 12/14 צורף כנספח לחקירת
הנאשם ת/3; ר' ס' 22 לסיכומי הנאשמים).

16. הנאשם תאר בהודעתו לחוקר (ת/3) כי העובד מר מוחמד גזאלין טיפול בנושא הבטיחות ודאג להדרכת
העובדים ולמסירת מידע עדכני (ש: 25 - 26 וש: 64 - 66 לת/3). גזאלין עצמו מסר בהודעתו למפקח
ווליד מיום 26.9.16 (ת/16) כי העביר הדרכת בטיחות לעובד ותעד זאת בפנקס הדרכה.

טענה לא נתמכה ברישום כלשהו או בפנקס הדרכה, ונסתרה בעדותו של גזאלין בבית הדין, אשר העיד כי לא
ניהל פנקס הדרכות, לא העביר הדרכות ואף השתתף בעצמו בהדרכות שנעשו עם שאר העובדים (פרו: 34;
ש: 15-32). עדותו של גזאלין בעניין זה עולה בקנה אחד עם הודעת העובד למשטרת ישראל (ת/14) לפיה לא
זכה להדרכות בטיחות. הנאשמים טענו בסיכומים מטעמם (סעיף 16) כי אין לייחס משקל להודעת העובד ת/14
שכן החקירה בוצעה בשפה העברית, בעוד בעת עדותו בבית הדין הצהיר העובד כי אינו דובר עברית. דין הטענה
להידחות - עיון בהודעה ת/14 מעלה כי זו נגבתה באמצעות אחיו של העובד בשפה הערבית ותורגמה לשפה
העברית.

לאור האמור יש לדחות את הטענה לפיה גזאלין העביר הדרכת בטיחות לעובד באתר. למעלה מן הצורך נציין כי
לו ניתן היה לקבל את הגרסה לפיה בוצעה הדרכת בטיחות על ידי גזאלין - ספק אם היה בכך כדי למלא אחרי
דרישות הדין כמפורט לעיל. את ההדרכה יש להעביר באמצעות בעל מקצוע מתאים (תקנה 3 לתקנות הדרכת
עובדים). בענייננו, לא סופק כל הסבר מהו מקצועו של גזאלין, והוא עצמו העיד כי עבר הדרכות בטיחות יחד עם
יתר העובדים (פרו: 34; ש: 29-32).

משלא הוצג פנקס הדרכה או תיעוד כלשהו בכתב בדבר ביצוע הדרכה בדבר סיכונים בעבודה, יש להסיק את המסקנה המתבקשת לפיה לא ניתנה לעובד הדרכה. המאשימה עמדה בנטל ההוכחה בעניין זה, בעוד הנאשמים שלא תיעדו בכתב ביצוע הדרכות - לא עמדו בנטל להוכיח את טענת ההגנה שבפיהם.

17. הנאשמים טענו כי יש בעובדה כי העובד הוא עובד חדש (שבמועד התאונה צבר ותק של כ- 3 חודשים בלבד) כדי לפטור אותם מחובת ההדרכה ומניהול פנקס הדרכות מתאים, בהתחשב בהוראת תקנה 3(א) לתקנות הדרכת עובדים המחייבת קיום הדרכה **"בהתאם לצורכי העובדים ולפחות אחת לשנה"**.

טענה זו אינה עולה בקנה אחד עם החובה האמורה בתקנה 10 לתקנות הדרכת עובדים, הקובעת כי לא יועסק עובד במקום עבודה אלא לאחר שעבר הדרכה בהתאם לתקנות אלה. ההיפך הוא הנכון - החובה לבצע הדרכה בכל הנוגע לסיכונים במקום העבודה חלה אף ביתר שאת שעה שמדובר בעובד חדש באתר.

מכלל האמור יש לקבוע כי הוכח מעל לספק סביר כי לא בוצעו הדרכות בטיחות לעובד בזמנים הרלוונטיים לתביעה ועובר לאירוע התאונה, ולא נוהל פנקס הדרכה עובר לחודש 12/14.

18. באשר ליסוד הנפשי טענה המאשימה בסיכומיה כי מדובר בעבירות מסוג אחריות קפידה. טענה זו דינה להידחות. מדובר בעבירות התנהגותיות, בהן היסוד הנפשי הנדרש הוא מחשבה פלילית על דרך של מודעות (סעיפים 19 ו- 20(א) לחוק העונשין, תשל"ז- 1977 (להלן - **חוק העונשין**)).

לגבי עבירה מסוג אחריות קפידה נקבע בסעיף 22(א) לחוק העונשין כי **"אדם נושא באחריות קפידה בשל עבירה, אם נקבע בחיקוק שהעבירה אינה טעונה הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות ואולם, אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לבטל את האחריות בשל עבירות שחוקקו טרם כניסתו לתוקף של חוק זה ונקבע בדין שאינן טעונות הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות"**.

לענין סעיף קטן זה, "בדין" - לרבות בהלכה פסוקה."

בענייננו, מדובר בעבירות מכוח תקנות הדרכת עובדים שנכנסו לתוקף בשנת '99 (ר' סעיף 17 לתקנות הדרכת עובדים), בעוד הוראת סעיף 22(א) הנ"ל סעיף זה נכנסה לתוקף ביום 23.8.1995 במסגרת תיקון 39 לחוק העונשין (חוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי) התשנ"ד- 1994 (ס"ח תשנ"ד מס' 1481)). בתקנות הדרכת עובדים לא צוין במפורש כי העבירות הנזכרות בתקנות אינן דורשות הוכחת מחשבה פלילית או רשלנות, ומכאן שלא ניתן לסווג עבירות אלו כעבירות מסוג אחריות קפידה (לענין עבירות מסוג אחריות קפידה ראה בע"פ (ארצי) 50155-08-10 **חברת השמירה בע"מ נ' מדינת ישראל - משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה** (6.11.2012)).

בנוגע לעבירה הנוגעת לאי ניהול פנקס הדרכה - המאשימה הוכיחה כי הנאשמים היו מודעים למחדל שהתבטא עמוד 10

באי ניהול פנקס הדרכה. כאמור, פנקס ההדרכה היחיד שהוצג מטעם הנאשמים הוא מחודש 12/14, היינו לאחר תחילת עבודתו של העובד הנפגע ולאחר התאונה. יסוד נפשי של מודעות מתקיים גם אצל הנאשם בהיותו המנהל והבעלים של הנאשמת, מאחר ולא הוכח בפנינו כי זה נקט באמצעים סבירים כדי שינוהל פנקס הדרכה במועדים הרלוונטיים לכתב האישום.

לאור זאת, יש להרשיע את הנאשמת בעבירה על תקנה 6 לתקנות הדרכת עובדים. כמו כן יש להרשיע את הנאשם, מנהלה ובעליה של הנאשמת כמפורט לעיל מכח הוראות סעיף 36(ה) לחוק ארגון הפיקוח על העבודה ותקנה 15 לתקנות הדרכת עובדים - בעבירה על תקנה 6 לתקנות הדרכת עובדים.

באשר לעבירות של אי קיום הדרכות בטיחות לעובדים, יש לקבוע כי מתקיים אצל הנאשמת היסוד הנפשי של מודעות. המעסיקה העסיקה עובד חדש באתר בנייה, וידעה או היה עליה לדעת כי יש צורך בהדרכת אותו עובד בדבר הסיכונים הטבעיים הכרוכים בעבודה באתר בניה בו נבנה בנין בן מספר קומות. טענתה כי הדרכות אלו בוצעו לעובד על ידי העד גזאלין לא הוכחו.

יסוד נפשי זה מתקיים גם בנאשם מעצם היותו בעליה ומנהלה של הנאשמת, אין כל טענה כי הנאשם לא היה מודע לכך, כאשר לא נטען ולא הוכח כי הנאשם נקט באמצעים סבירים לכך שתקוימנה הדרכות על סיכונים הכרוכים בעבודה באתר.

לאור האמור לעיל בגין מחדלה של הנאשמת לקיים הדרכה לעובדיה אני מרשיעה אותה - מכח הוראת תקנה 15 לתקנות הדרכת עובדים - בעבירה על תקנה 10 (א) לתקנות הדרכת עובדים. כן אני מרשיעה את הנאשם - מכח הוראות סעיף 36(ה) לחוק ארגון הפיקוח על העבודה ותקנה 15 לתקנות הדרכת עובדים - בעבירה על 10 (א) לתקנות הדרכת עובדים.

25. דיון בטיעונים לעונש יתקיים ביום 31.10.18 בשעה 9:00. על הנאשם להתייצב לדיון באופן אישי שאם לא כן ניתן יהיה לקיים את הדיון בהיעדרו.

ניתנה היום, י"ד תשרי תשע"ט, 23 ספטמבר 2018, בהיעדר הצדדים ותישלח אליהם.